

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК УМОВА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Ренко І. П., Довгуй Я. І.

Толерантність є нормою сучасного цивілізованого світу. Нагальною потребою нашого суспільства є потреба у толерантній особистості і спрямованістю системи освіти на її виховання.

Освіта повинна використовувати свій потенціал для консолідації суспільства, збереження єдиного соціокультурного простору країни, для подолання етнонаціональної напруженості і соціальних конфліктів на засадах пріоритету прав особистості, рівноправності національних культур і різних конфесій, обмеження соціальної нерівності.

В той же час слід наголосити, що одним з основних принципів розуміння толерантності, відображених у Декларації принципів толерантності толерантності, затвердженою Резолюцією Генеральної Конференції ЮНЕСКО 16 листопада 1995 року, є трактування толерантності як поваги, прийняття і правильного розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, наших форм самовираження і способів проявів людської індивідуальності [1].

Мета роботи – розкрити толерантність як одну з умов самовираження особистості у сучасному освітньому закладі.

Толерантність є важливим компонентом життєвої позиції зрілої особистості, яка має свої цінності та інтереси, готової, якщо буде потрібно, їх захищати, але одночасно з повагою відноситися до позицій і цінностей інших людей. Толерантна особистість може дотримуватися своїх переконань і визнає таке ж право за іншими; визнає що люди за своєю природою розрізняються за зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою і цінностям, володіють правом жити в мирі та зберігати свою індивідуальність і не можуть нав'язувати погляди однієї людини іншій. Толерантність означає повагу, прийняття

і правильне розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження і способів прояву людської індивідуальності [3]. Наголошуємо на розумінні толерантності в першу чергу як самовиховання й розвиток у собі здібності до самообмеження, ставлення до «іншого» з позиції рівного.

Сучасний освітній заклад – це простір, де формується певна соціокультурна і життєва установка, створюється комфортність буття, де визнається самотність, самодостатність, прагнення до самовдосконалення кожного його учасника.

Побудоване на гуманістичних, духовно-моральних цінностях освітнє середовище навчальних закладів є основою для створення толерантного середовища, де створюються умови розвитку і виховання толерантної особистості з адекватною самооцінкою, відкритою і вільною, з високо рівнем самовизнання та самореалізації, здатної до самовдосконалення [4]. Саме толерантне світосприйняття педагогів допоможе побудувати відкрито, вільну від напруженості середу в освітніх закладах і дозволить учням вільно ділитися своїми переживаннями, поглядами, ідеями і уявленнями, що призведе до потреби у самовдосконаленні.

Важливе значення має розуміння і дотримання учасниками освітнього процесу вимог принципів толерантності, їх змісту і форми реалізації в повсякденному житті кожної людини, яка поважає себе і інших: відмова від насильства як неприйняттого засобу прилучення людини до будь-якої ідеї; добровільність вибору; вміння примусити себе, не примушуючи інших; підпорядкування законам, традиціям і звичаям, не порушуючи їх і задовольняючи суспільні потреби; прийняття Іншого таким як він є [6].

В умовах освітнього простору навчального закладу перехід до толерантності проявляється в націленості викладачів та учнів на конструктивне розв'язання конфліктів спільної діяльності, в організації групової рефлексії, в якій відбувається самовираження особистості поряд з розумінням різниці у поведінці людей [2].

Отже, формування толерантної особистості вважається у прагненні людини до самосвідомості, розширені її кругозору, формувані світоглядної позиції. Ці якості зміцнюють уявлення людини про саму себе, формують більш високий рівень самооцінки, роблять їх більш позитивною. У процесі розуміння особистістю навколишнього світу відбувається розуміння свого внутрішнього світу, виникає потреба у порівнянні себе з іншими і прагнення до самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакка Т. Подолання негативних проявів стереотипного мислення та формування толерантності як основи співжиття в полікультурному суспільстві / Т. Бакка // Історія в школах України. – 2010. – № 4. – С. 29–33.
2. Володченко М. Толерантність як фактор уявлень студентів про норми поведінки в міжособистісному конфлікті / М. Володченко // Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка. Серія : проблеми сучасної психології. – 2012. – Вип. 18. – С. 116–125.
3. Майданюк О. Роль соціальної потреби у схваленні при формуванні толерантності особистості / О. Майданюк // Наука і освіта : наук.-практ. журн. Півд. наук. Центру АПН України. – 2010. – № 1. – С. 38–42.
4. Максимова К. О. Основні підходи до формування толерантності у студентів ВНЗ [Електронний ресурс] / К. О. Максимова // Науковий вісник Донбасу. Педагогічні науки. – № 2(14). – 2011. – Режим доступу до журн. : <http://nvd.luguniv.edu.ua>